

תורת הר"ף

ביאורים, פנינים, מוסרים וחדושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פינמא שליט"א
לפרשת השבוע

פרשת במדבר

פרשת במדבר

"וַיִּתְּלְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם"

הגדולה של האדם גם ללכת בדרך
התורה והמצוות ולא רק שאבותיו היו
צדיקים וקדושים

מובא במדרש (ילקוט"ש, רמז תרפ"ד) בשעה שקיבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו, ז) **"הִבּוּ לִּי מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים"** כשם שבני מביאין עכ"ל. והנה המדרש הזה צריך ביאור, מה תשובת הקב"ה הביאו ספר יוחסין שלכם והלא גם באומות העולם נמצא משפחות מיוחסות ביותר, וכן אומות העולם הם בני אברהם ויצחק ישמעאל ועשיו. ועוד מהו הלשון כשם שבני מביאין?

אלא אפשר לבאר ולומר, חז"ל אומרים על הפס' **"הַלּוֹף יִלֵּךְ וּבָכָה נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַזֶּרַע בֹּא יָבוֹא בְּרִנָּה נִשְׂא אֱלֻמְתָּיו"** (תהלים קכו, ו) האדם צריך לדעת שאל לו להזכיר רק את היחוס שלו, **"הַלּוֹף יִלֵּךְ וּבָכָה נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַזֶּרַע"** זה לא גדולה לאדם רק לספר על אבותיו, שאבותיו היו צדיקים ואבותיו היו קדושים, אלא **"בֹּא יָבוֹא בְּרִנָּה נִשְׂא אֱלֻמְתָּיו"** המעלה של האדם זה שהוא **"נִשְׂא אֱלֻמְתָּיו"**.

וכך היה אצל בני ישראל, הקב"ה אומר לאומות העולם הביאו לי ספר יוחסין כמו שבני מביאים, מה פירוש שבני מביאים, שמביאים על עצמם שגם הם אישית מיוחסים, שגם הם הולכים בדרך ה' וגם הם מקיימים את התורה ואת המצוות, וגם הם עם מדרגות מעולות ולא כמו אומות העולם שהביאו רק ספר יוחסין של אברהם ויצחק, צריך כמו שבני מביאים, שבני מביאים גם על עצמם.

"בֹּא יְבוֹא בְרִנָּה נְשֵׂא אֶלְמֹתָיו"

יחוס לבד בלי מעשים של האדם, הם מזיקים לאדם וגורמים לאדם תביעה וחובה גדולה ביותר. בכדי שהיחוס יהיה בעל משמעות וישפיע על האדם, צריך גם האדם ללכת בדרך טובה, כשם שבני מביאים ספר יוחסין על עצמם שגם הם מיוחסין ומתנהגים בדרך טובה.

"וַיְתִלְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם"

**בזכות אבות ועמל התורה זכו בני ישראל
לאהבת השם ויראת השם**

מובא בילקוט שמעוני (רמז תרפ"ד) בשעה שקיבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרר יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן

הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו, ז) **"הָבו לַה' מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים"** כשם שבני מביאין **"וַיִּתְּלְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם"** שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן עכ"ל.

וצריכים להבין מה פירוש כשם שבני מביאין, ועוד הרי גם לאומות העולם יש יוחסין, ישמעאל הוא בן אברהם, עשיו הוא בן יצחק. אם כן הטענה שהקב"ה אמר להם לטעון הביאו לי ספר יוחסין, גם להם יש ספר יוחסין, אם כך מה הטענה הביאו ספר יוחסין?

מובא בתורה הקדושה **"וְזִכְרְתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם"** (ויקרא כו, מב) והנה צריכים להקשות, מדוע הקדים יעקב ואחרי כן יצחק ואחרי כן אברהם?

אלא בכדי להוציא את ישמעאל ועשיו מכח זכות אבות ולתת את עיקר הבחירה ביעקב אבינו שהוא בחיר שבאבות, העיקר תלוי בזכירת ברית של יעקב אבינו, לכן אמר **"וְזִכְרְתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם"** שבשביל לזכות לכוח של הזכות אבות, צריכים את ההרכב של אברהם יצחק ויעקב, שמתחיל ביעקב ממשיך ביצחק וחותם באברהם אבינו. כמו שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו, כך חותמים ולא בהם.

אם כך, הוציא מכלל ההבטחה של הזכות אבות את בני יצחק ובני אברהם שהם עשיו וישמעאל. ומה

שהקב"ה אמר לאומות העולם הביאו לי ספר יוחסין שלכם, היוחסין זה צריך חתימה של יעקב, המשך של יצחק וחתימה בסוף של אברהם אבינו.

וצריכים להמשיך ולבאר ולומר, מה הקב"ה הציע לעם ישראל במתן תורה יותר מאומות העולם, הרי גם לאומות העולם הקב"ה הציע לקבל את התורה. אם כך, למה טענו אומות העולם כלפי הקב"ה למה קירב את בני ישראל יותר מאומות העולם, הרי גם להם הציע הקב"ה את התורה הקדושה?

אז אולי אפשר לבאר ולומר, כתוב בתורה הקדושה **"וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם"** (שמות יט, ד). וצריכים להבין מה העניין הזה של **"פְּנֵי נְשָׁרִים"** באיזה כנפי נשרים הקב"ה נשא את בני ישראל?

מובא בפרי עין החיים (שער כא פרק א) שאומר האר"י הקדוש דבליל יציאת בני ישראל ממצרים, האיר ה' על בני ישראל אורות גדולים של אהבה ויראה והשגת העליונים. אם כך הקב"ה בלילה של יציאת בני ישראל ממצרים, נתן לבני ישראל אור גדול וכוחות עצומים של אהבה ויראה להקב"ה, האהבה והיראה הזאת הם הכנפי נשרים שהקב"ה נתן לבני ישראל, כי ללמוד תורה בלי אהבה גדולה להקב"ה וכלי יראה גדולה מהקב"ה אינה נקראת לימוד תורה אמיתית.

מי שלומד תורה בלי אהבת ה' וכלי יראה מהקב"ה, התורה שלומד נשארת למטה ולא עולה למעלה. אם כך **"על פְּנֵי נְשָׁרִים" זה אהבה ויראה, את האהבה ויראה**

שהקב"ה נתן לבני ישראל ביציאת מצרים את זה הקב"ה לא נתן לאומות העולם, זו הייתה הקירבה שהקב"ה קירב את בני ישראל יותר מאומות העולם. הטענה של אומות העולם למה קירבת את בני ישראל, למה להם נתת את שתי הכוחות האלה של אהבה ויראה, שהם כנפי נשרים שיקרבו אותם עד הקב"ה ויעלו אותם למעלה הגדולה ביותר שלנו לא נתת את זה.

ועוד אפשר לבאר ולומר, אחרי שהקב"ה נתן לנו את האהבה והיראה הזאת בלילה הראשון של ליל הסדר כשיצאנו ממצרים, אחרי כן המעלות האלה נאבדו והחזרנו אותם על ידי עמל עד מתן תורה. אם כך, למה הקב"ה נתן אותם ואחר כך היינו צריכים לעמול ולהשיג אותם שוב?

אלא אם זה לא היה ניתן במתנה, לעולם לא היה אפשר להגיע לזה. רק על ידי מתנה שהקב"ה נתן, אפשר אחרי כן להגיע לזה בכוחות עצמנו. אם כך זאת הייתה הטענה של אומות העולם, את המתנה הזאת שקיבלו שאחר כך השיגו אותה, למה לנו לא קיבלנו גם במתנה?

ועל זה עונה להם הקב"ה ואומר הביאו לי ספר יוחסין, בשביל לזכות למתנה הזו של אהבה ויראה

צריכים ספר יוחסין של יעקב יצחק ואברהם, בלי הזכות אבות הזאת אי אפשר להגיע למתנה הזאת של אהבה ויראה, שאחרי כן התחזקה ובאה לבני ישראל על ידי עמל של הימים עד מתן תורה.

"אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאֶתֶר לְבֵית אֲבֹתָם יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

סדר חניית בני ישראל במדבר שמר עליהם מקללת בלעם הרשע

מובא בספרים הקדושים בשם מדרש פליאה, אל תקרי באותות אלא באותיות, לפיכך אמר בלעם "מָה אֶקֶב לֹא קֶבֶה אֶל". וכן מובא בספר עשרה מאמרות, שעל הדגלים היו כתובות אותיות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב. דהיינו על זו הדרך, בדגל אחד היה כתוב אות א' מאברהם אבינו, אות י' מיצחק, ואות י' מיעקב, ועל דגל השני היה כתוב ב' מאברהם, צ' מיצחק, ע' מיעקב, ועל דגל השלישי היה כתוב ר' מאברהם, ח' מיצחק, ק' מיעקב. ועל הדגל הרביעי היה כתוב מ' מאברהם, ק' מיצחק, ב' מיעקב. נשארה האות ה' מאברהם, שהייתה פורחת באויר ומחופפת על ישראל שלא ישלוט עליהם שום רע ע"כ.

והנה, על פי דברים קדושים אלו צריכים להקשות קושיה חזקה ביותר, מובא בזוהר הקדוש שהדגלים היו כמין מ' סתומה, ומביאים לזה ראיה מדברי הנביא (ישעיהו ט, 1) מ' סתומה (למרכה) לְמַרְבֵּה הַמְּשֻׁרָה שֶׁכֶּךָ הַדְּגָלִים הלכו כמין מ' סתומה שיש להם ארבע דפנות, כך בני ישראל הלכו במדבר.

וצריכים להקשות, מדוע הקב"ה השאיר את האות ה' שהיא תהיה חופפת ושומרת על עם ישראל מאות ה' של אברהם אבינו, היה צריך להשאיר את האות האחרונה מ' מאברהם אבינו, שהיא תהיה חופפת ולא האות ה'. כך או כך, האות מ' כדברי הזוהר הקדוש בני ישראל הלכו בצורת ס' ואם האות מ' מאברהם אבינו הייתה נשארת, אז הייתה נשארת גם לשמור עליהם גם לחפוף עליהם וכך הדבר היה יותר מסתדר ויותר נראה לעין ויותר טוב.

אם כך מדוע דילגו על האות מ' ושמו את האות ה' שהיא תהיה חופפת ושומרת על בני ישראל, ולא האות מם שזה הסדר של האותיות שאות מם נשארת מיותרת משמו של אברהם, והיא הייתה צריכה להיות חופפת ושומרת על בני ישראל?

אלא אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, אם היו שמים את האות ה' ומשאירים את האות מ' שהיא תהיה חופפת על בני ישראל, היה כתוב על הדגל ההוא קבה שהוא לשון קללה, וזה מה שאמר בלעם (במדבר כג, ח) "מָה אֶקְבֵּ לֹא קֵבֵה אֵל" לכן הקב"ה הניח את האות מם שלא יצא האותיות קבה, "לא קבה אֵל" שזו קללה קשה ביותר וקללה לא טובה, והקב"ה השאיר את האות ה' שהיא תהיה חופפת ושומרת על בני ישראל.

לכן בלעם הרשע כשראה את הדגלים, הבין איך הקב"ה מקפיד ולא נותן לאותיות קבה שיהיו כתובות על הדגל של בני ישראל ואז יהיה לו כח לשלוט על בני

ישראל, קם ואמר "מָה אֶקֶב לֹא קֶבֶה אֵל" שהקב"ה לא קבה ומגן על בני ישראל, שומר על בני ישראל שאפילו באותיות לא יהיה אף פתח של קללה להיכנס ולהשפיע על עם ישראל.

ומהדגלים לומדים יסוד גדול ביותר, שכל אדם צריך להכיר את מקומו. וכמו שאנחנו רואים במתן תורה, אחד מהמ"ח דברים שהתורה נקנית בהם הוא המפיר אֶת מְקוֹמוֹ (אבות ה, ו). שכל אדם צריך להכיר את מקומו, מתי שבן אדם מכיר את מקומו זה מהדברים שגורמים לאדם להשיג את השגות התורה הקדושה.

"אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאֶתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגֵד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ"

לכל אדם יש את המקום שבו צריך לעשות את התיקון וההשפעה שלו בעולם

מובא ברש"י, כל דגל יהיה לו אות מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה. צבע כל אחד כגון אבנו הקבועה בחושן ומתוך כך יכיר כל אחד את דגלו. דבר אחר באותות לבית אבותם, באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשאוהו ממצרים שנאמר "וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לֹא כֵן כְּאִשְׁרֵי צֵמֹם" (בראשית נ, יב). יהודה ויששכר וזבולון ישאוהו מן המזרח, וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו' כדאיתא בתנחומא (יב, פרשה זו) ע"כ.

והנה צריכים להבין כל העניין הדגלים שהיו צריכים כל אחד בצבע אחר, בצורה אחרת כצבע החושן. וכן יעקב אבינו ציוה את בניו איך להרים את מיטתו, מה נפקא מינה איך ירימו כולם, בהתלהבות, בצער או בדבקות, בלווית יעקב אבינו כולם קופצים לארון של יעקב, נוגעים בארון ומרימים את הארון, למה יעקב אבינו ציוה שכל אחד במקום שלו, בצבע שלו, בצורה שלו ובמקום שלו היה צריך לתת? כולם, איך שרוצים ומה שרוצים ככה ירימו את ארונו של יעקב, מדוע יעקב אבינו קבע להם כל אחד איך ומה ירימו את הארון?

וכן גם במדבר, בשביל מה היה צריך כל אחד לעמוד במקום שלו עם הדגל שלו ועם הצבע שלו, מה העניין הזה שככה היו צריכים בני ישראל להיות במדבר?

אלא אפשר לפרש ולומר יסוד גדול המשנה אומרת (אבות א, ב) **עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים**. לכל יהודי מעם ישראל יש את השורש של התיקון שלו בעולם, יש אדם שעיקר עבודתו זו תורה ויש לו כישרונות טובים והקב"ה מזמין לו מקום להרבצת תורה. יש אדם שעיקרו גמילות חסדים והוא מתברך בהון גדול כדי שיוכל להשלים מה שחסר לו דוקא. כל אדם, הקב"ה מביא אותו עם הארגז כלים שלו, עם הכלים שמתאימים לו לתקן את מה שהוא צריך לתקן בעולם הזה.

והנה, גם הדגלים שהקב"ה ציוה את בני ישראל, והצבע שהקב"ה ציוה שיהיה בדגל, גם זה על פי התיקון

שהקב"ה ברא לכל שבט, וברא לכל אדם ואדם לתקן בחייו. ולכן יעקב אבינו סידר את שבטי י-ה באיזו רוח יעמדו, כי כל רוח יש לה סגולה מיוחדת כמו שמובא בגמרא (בבא בתרא כה): הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין, וסמכינן שולחן בצפון ומנורה בדרום, ושכינה שורה במערב ע"ש.

יעקב אבינו ידע שורש נשמתו, וסידר כל אחד מהם על הרוח המתאימה לשורשו, הציב כל אחד מהם במקום אשר שם שורש עבודתו והשפעתו. וידוע שהבנים בעבודתם, מרימים את אביהם בגן עדן מדרגה לדרגה, וזה העומק שלכן אומרים קדיש שמעלה את אביו, כמו שמובא בשולחן ערוך (יו"ד שעו, ד). וכך מצאנו ברבי הקדוש (כתובות קג). שבשעת פטירתו אמר לבניו שהגיעה השעה שהוא צריך לבניו שישתדלו בעדו וכמו שכתוב בגמרא (סנהדרין קד). בן מזכה אב. וזהו שציין יעקב אבינו לבניו באיזו רוח ישאו אותו, שרשם לכל אחד ובניו מהו עיקר עבודתו.

הכוח הגדול בימים אלו להחזיר את הכתרים שקיבלנו במתן תורה

שבוע טוב לכל האהובים והחביבים, ברכת ה' תהיה על ראש כל המסורים והמוסרים את נפשם על הדרך הקדושה והטהורה של הקהילה הקדושה. על התורות, ההנהגות והמנהגים, הלימודים היומיים, השיעורים, זיכוי הרבים וספר דברים.

הנה בשבוע קדוש שבו מתן תורה, רוצים אנו לעלות על הכתב יסוד גדול לבני עדתנו, למען יהיה חקוק בספר לזכרון עולם. בשבוע זה, ביום ב' בסיון, עמדו עם ישראל מתחת הר סיני ואמרו "כָּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" (שמות כד, ז) והקדימו נעשה לנשמע, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו. ועל זה בא בצווי מה' למחרת "לֵךְ אֶל הָעָם וְקַדְשָׁתָם הַיּוֹם וּמָחָר" (שמות יט, י) שיכינו עצמם בקדושה ליום מתן תורה, כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם.

וכן מצאנו בגמרא (שבת פח.). דרש רבי סימאי, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו

ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, קשרו לו שתי כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופרקום. שנאמר (שמות לג, ו) "וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָהָר חֹרֵב". אמר רבי חמא ברבי חנינא, בחורב טענו ובחורב פרקו.. ואמר רבי יוחנן, וכולן זכה משה ונטלו, דסמיך ליה ומשה יקח.. אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להחזיר לנו שנאמר (ישעיה לה, י) "וּפְדוּיֵי ה' יִשְׁבֹּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים" שמחה שמעולם על ראשם ע"כ.

וכשנסכם את הדברים הקדושים והיסודיים האלו, שהם מהחשובים בתורתנו הקדושה, הנה כאשר קיבלו על עצמם עם ישראל את התורה בב' בסיון בדבריהם וקבלתם נעשה ונשמע, ירדו כתרים מן השמיים לעם ישראל. וכשחטאו נלקחו מהם ועתידין לחזור לעם ישראל, כשעם ישראל עושים או יעשו תשובה.

והנה בשו"ת הרדב"ז בהקדמה, מחדש הרדב"ז חידוש עצום, שעל כל יהודי לשים

מול עיניו, ואלו דבריו הקדושים, שהיינו יכולים לחשוב שמלאכי חבלה פרקו מישראל את הכתרים והחזירום למעלה, אך האמת אינה כן. אלא, הכתרים נפרקו מעל ראשם, אך לא הוחזרו למעלה, אלא נשארו בחורב, ובידי ישראל להלבישם בכל פעם בעטרה זו, כי בידינו היא ע"כ.

והנה הכתרים האלו בידי משה רבנו, ולכן קרנו עור פניו, וכן בידי חכמי ישראל. ולכן צדיקי וחכמי ישראל פניהם מאירות מהאור של הכתרים, וכן בעלי תשובה שגדולים יותר מצדיקים (ברכות לד:): שלוקחים את הכתרים המונחים בחורב, והכתרים האלו "חִכְמַת אָדָם תְּאִיר פְּנֵיו" (קהלת ח, א), ומשם קרנו פני משה, שלא חטא בעגל והופקדו אצלו הכתרים של כלל ישראל, שחטאו בעגל.

ולכן כאשר אדם עושה תשובה של אמת, גם בדור הזה מחזירים לו את הכתרים. ואותם כתרים, נמצאים בידי הצדיקים והחסידים ובעלי תשובה.

וכמו שמצאנו במר עוקבא, כדמובא בגמרא (סנהדרין לא:): שהייתה אשת איש, שרצה לחטוא איתה. ובעלה היה בחובות גדולים, ושילם החובות ונמנע מהחטא. וכאשר היה הולך בחוץ, היו רואים אור על פניו. והאור הזה הוא מהכתרים של ב' בסיון שחזרו אליו על ידי תשובתו.

ועל זה אנו מתפללים בכל יום בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנֵיךָ וְעוֹמֵק הַבְּרֵכָה שְׁצַרִיכִים לְכוּן בַּתְּפִילָה, שְׁנֹזְכָה שֶׁהָאוֹר פְּנִים שֶׁל הַכְּתָרִים יִחְזֹר אֵלֵינוּ. כִּי בְּאוֹר פְּנֵיךָ נִתְּתָ לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְזוֹ הַתְּפִילָה וְהַעֲבוּדָה שֶׁל כָּל יְהוּדִי, לְהִלָּחֵם וּלְתַקֵּן וּלְיִישֵׁר אֶת דַּרְכּוֹ שִׁיזְכָּה לְאוֹר שֶׁל הַכְּתָרִים בַּחַיּוֹ.

ולכן בכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ומכרזת אוי להם לְבְּרִיּוֹת מְעַלְבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה (אבות ו, ב). כי הכתרים שלנו ושל כל יהודי, מונחים ועומדים. כאשר נתקן את דרכינו, הכתרים יחזרו אלינו. וזו עבודתנו ביותר בימים אלו שלפני חג שבועות. שאור חדש על ציון תאיר, ונזכה כולנו מהר לאורה.

ובימים אלו, הכוח להחזיר את הכתרים גדול מכל ימות השנה. ולקראת ב' בסיון הכוח והאור כפול ומכופל. ומי שזוכה לעשות תשובה גדולה, ולהידבק בהקב"ה, זוכה להחזיר את האור עם הכתרים, ושמחת עולם על ראשו.

ולכן אהובים וחביבים, בימים הקדושים שנשארו לנו לקראת חג השבועות, כל יום הוא בעל משמעות עצומה, וכל רגע לא מנוצל הוא נזק חמור וקשה מאוד. חייבים אנו כמר עוקבא, להחזיר את האור עם הכתרים. ומי שזוכה לתשובה אמיתית, עולמו רואה בחייו, ומשיג עולמות שלמים.

עברנו בימינו בתקופה הזאת זעזועים קשים. מגיפה קשה ומרה שעוד ידובר ויסופר עליה בדברי הימים, שהיא הפתח וההתחלה של ימי הגאולה השלימה. ועלינו לדעת שהעולם נכנס למסע ומנהרה, שאנו רק בראשיתה. ואם נזכה, הקב"ה יחיש את הגאולה בנחת ובקלות. ואם לא ניישר את אורחותינו ואת דרכינו, המסע לביאת הגואל יהיה מסע של זעזועים לא פשוטים.

עכשיו נמצאים בסוג של המתנה מהשמיים, לבחון מה ההשפעה והתוצאות של הזעזוע של המגיפה. ויש את בקשתו של יעקב אבינו "וְרוּחַ תְּשִׂימוּ בֵּין עֵדָר וּבֵין עֵדָר" (בראשית לב, יז), יעקב ביקש מהקב"ה, כשאתה נותן זעזועים ומכות לעם ישראל, תתן הפסקה ממכה למכה, מזעזוע לזעזוע.

וזה הזמן לעשות תשובה אמיתית ולאסוף את שלנו, את הכתרים שאיבדנו בחטא העגל, שנמצאים בפיקדון אצל משה רבנו ובהר סיני. וזה הזמן הנכון, ועל כל אחד לסמן מה עליו להתחזק ומה בעוכריו, ולהגיע לחג השבועות, יום מתן תורתנו, ולהרגיש את קבלת התורה ולאסוף את הכתרים השייכים לשורש נשמותינו.

בע"ה השבוע כולנו כאיש אחד בלב אחד, בשותפות, נילחם להחזיר הכתרים שלנו בעבודת השם, בתורה, בחסד, בתפילה ובתשובה שלימה.

באהבה רבה ובהכנעה גמורה,
ע"ה יאשיהו יוסף.

הכוח להתגבר על המזיקים

אנחנו מבקשים צדיקים מכל האהובים והחביבים לעשות השתדלות גדולה בכל הכוח השבת קודש הקרובה, להשתדל ללמוד ספר דברים בכל הכוח. זה שלושת ימי ההגבלה, ערב חג שבועות וידוע שמכוח של שבת קודש וחג שבועות מקבלים כוחות להתגבר על כל המזיקים, להתגבר על כל הסיטרא אחרא, להתגבר על כל השטן, להתגבר על כל היצר הרע.

אנחנו משתדלים בכל הכוח לכתוב בשעות האלה דברים חזקים של חיזוק, להתחזק בנפש ולחזק את כל בני הקהילה בדרך השם, בדבקות בהקב"ה, בעבודת השם זכה וברה ובע"ה במוצאי שבת נשתדל לתת שיעור מהדברים הקדושים.

וכולנו כאיש אחד בלב אחד נקבל את שבת קודש בדבקות בהקב"ה ובספר דברים, את התשעה מאות חמישים וחמישה פסוקים, שזה תשעה מאות חמישים וחמישה שערים, עד השם אלוקינו, שהקב"ה ישמור את כל יושבי ארץ ישראל ויגן על כל יהודים בכל מקום ויציל את כל עם ישראל מכל צרה, מכל מחלה, מכל מצוקה, מכל דבר קשה, וישפיע עלינו שפע גדול, יציל אותנו מן הדרום ומן הצפון, ונזכה בע"ה לגאולה ול"בְּרִפְתָּהּ ה' היא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצֵב עֲמָה" (משלי י, כב).

בבקשה לחזק את ספר דברים, זה התיקון וזה הכוח של הדור הזה. לפני כמה שנים שביקשנו לחזק את ספר דברים ידענו שעם ישראל הולך לתקופה לא פשוטה, ואנחנו יודעים שהתקופה הזאת מה שמגן ומציל את הדור זה רק ספר דברים.

בבקשה לחזק בכל הכוח את עצמנו ואת האחרים, לחזק את תורת משה עבדי, "זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי" (מלאכי ג, כב), לחזק את זה ונזכה לגאולה שלמה.

שבת שלום, בשורות טובות ובמוצאי שבת
 כולנו כאיש אחד בלב אחד נשמע ונלמד ביחד
 את התורה הקדושה.
 בשורות טובות והצלחה מרובה.

בתחילה הראשונים קיימו מצוות לעצמם
 ולשעתם אך ממתן תורה נעשה כחייב
 לכל הדורות הבאים

ימי השובבי"ם הם ימים מיוחדים לקירבה
 להקב"ה ולתקן את כל הפגמים במידת היסוד.
 וכאשר הולכים ליסוד, הולכים להתחלה.
 ואלו "אל תזכר לנו עונת ראשונים" (תהילים עט,
 ה), העוונות הראשונים כאשר מורידים אותם
 ונמחל לאדם על אותם עונות, כל העונות
 החדשים נופלים. כאדם שבונה בניין, אם
 שוברים את היסוד, כל הבניין נופל.

ובימים אלו, ימים שמשה רבנו כתב בהם את ספר דברים, שהוא העמוד שדרה של קהילתנו "שובה ישראל" ומן הבאר הזה כולנו שותים ברכה, הצלחה, ישועה, עבודת השם וסודות תורה, חשבנו להתעמק יחד עם כל האהובים והחביבים ביסוד גדול.

ומבקשים מהקב"ה, שזכות התורה הקדושה הזאת, תהיה לעילוי נשמת רבי מרדכי בן בודה, הסבא של הנאמן והאהוב עלינו כבן, שכל מעשיו לשם שמיים, צדיק וקדוש וטהור, מוסר נפש ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו רבי אופיר אביטן שיח' ובני ביתו.

הנה בכל זמן עולה לנו השאלה, האם התרי"ג מצוות שהצטוונו, כל המצוות מחויבים ממשה רבנו בארבעים שנה שהיינו במדבר. דיודע מתן תורה, נחשב כל הארבעים שנה. וכל התורות שמשה רבנו קיבל ומסר לישראל, כל ההלכות במשך ארבעים שנה במדבר, זה נקרא מתן תורה. לא רק עשרת הדברות, אלא כל הארבעים שנה במדבר.

או שהיו מצוות שנצטוינו בהם לפני מתן תורה, כשש מצוות שאדם הראשון קיים, אבר מן החי שנוח הוסיף, כברית מילה שאברהם קיבל וראייה שאנו מברכים בברית מילה "לְהַכְנִיסוֹ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוֹ". יצחק קיבל מצוות צדקה וכן עמרם קיבל עניין גיטין וקידושין או שהכל נמחק במתן תורה, וקיבלנו את הכל מבראשית כדבר חדש?

והנה מוצאים סתירה ברמב"ם. הנה ברמב"ם בפירושי המשניות (חולין ז, ו) כותב הרמב"ם, שאין המצוות שאנו מקיימים מחמת ציווי השם יתברך, לאברהם אבינו ע"ה. אלא דווקא מחמת ציווי השם יתברך למשה רבנו ע"ה.

וזו לשון הרמב"ם, וישים לבך לכלל הגדול הזה המובא במשנה זו, והוא אמרם "מסיני נאסר" והוא שאתה צריך לדעת שכל מה שאנו נזהרים ממנו או עושים אותו היום, אין אנו עושים זאת אלא מפני ציווי השם על ידי משה, לא מפני שה' ציוה בכך לנביאים שקדמוהו. דוגמא לכך, אין אנו אוכלים אבר מן החי, לא מפני שה' אסר על בני נח אבר מן החי, אלא

מפני שמושה אסר עלינו אבר מן החי במה שנצטווה בסיני, שישאר אבר מן החי אסור.

וכן אין אנו מלים בגלל שאברהם מל את עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שה' ציונו על ידי משה להמול, כמו שמל אברהם עליו השלום. וכן גיד הנשה, אין אנו נמשכים בו אחרי איסור יעקב אבינו, אלא ציווי משה רבנו. הלא תראה אמרם "שש מאות ושלוש עשרה מצות נאמרו לו למשה בסיני" וכל אלה מכלל המצות עכל"ק.

אם כן, פה מדברי הרמב"ם משמע שכל המצוות שאנו מקיימים, הם מכוח נתינת התורה בהר סיני, וכל מה שמסביב להר סיני ארבעים שנה במדבר, וכל מה שקדם לזה, וכל המצוות שגדולי עולם קיימו ועשו כאדם, נח, אברהם וכו' זה מצוות שקיימו לעצמם ולשעתם, והכל מתחיל מראשית במתן תורה. זו דעה וסברה אחת של הרמב"ם בביאור על המשניות בחולין.

מצאנו מקום אחר, שהרמב"ם סותר את עצמו. הנה ב"יד החזקה" (הלכות מלכים פ"ט, ה"א) כתב הרמב"ם, שאדם הראשון נצטוו על שש מצוות ונח נצטוו אף על אבר מן החי. וכשבא אברהם אבינו ע"ה נצטוו על המילה. ואחר כך יצחק נצטוו להפריש מעשר, וכן יעקב קיבל מצוות גיד הנשה, וכן עמרם במצרים נצטוו בעוד מצוות.

וכשנדקדק בלשון הרמב"ם ב"יד החזקה" נשלמה התורה על ידו. משמע, ההיפך מדברי הרמב"ם בפירוש על המשניות, שסובר שכל מה שלפני מתן תורה זה דבר אחד, ומשם נפתח הכל מחדש. ופה ב"יד החזקה" משמע, שהראשונים התחילו את המצוות וכבר הצטוו כמה מצוות ורק בא משה והשלים עוד מצוות.

וצריך להבין עומק ויסוד הדברים. האם אנו ממשיכים את המצוות שקיבלו מאדם עד משה, או שממשה הכל עולם ומציאות חדשה?

והנה מברכת ברית מילה, משמע שיש קשר לברית של אברהם אבינו. משום שהברכה, להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, שאנו ממשיכים את מה שהתחיל אברהם אבינו והברית באה מאברהם אבינו. וזה כדברי הרמב"ם ב"יד החזקה".

———— • ————

ברכת הכנים בליל שבת כאפרים וכמונשה

והנה עוד שאלה תקשה, כאשר אנחנו מברכים את הילדים בליל שבת, שהברכה הזאת יש לה כוח גדול מאוד. ומקור הברכה הזאת בליל שבת מספר קדוש "מעבר יבוק", שסגולה לאריכות ימים ללמוד בספר זה. ודרשו (אבות ב, י) **וְשׁוּב יוֹם אֶחָד לְפָנַי מִיַּתְתָּךְ**, שום אדם לא יודע מתי יום מותו. ולכן סגולה לאריכות ימים, ללמוד ספר קדוש זה. ומשם בא הסוד, לברך את הילדים בליל שבת קודש.

והברכה לילדים "יְשִׁימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם
וּכְמִנְשֵׁה" (בראשית מח, כ).

וקשה, מדוע מברכים באפרים ומנשה ולא
מברכים באברהם אבינו כמו שהקב"ה הבטיח
לאברהם אבינו (בראשית יב, ג) "וְנִבְרַכְךָ כָּךְ כָּל
מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה". אם כן, צריך לברך בזכות
אברהם אבינו. ועוד, מדוע לבנות מברכים יותר
מהבנים ומזכירים את האמהות שזו מעלה
יותר גבוה ממנשה ואפרים, ואומרים לבת
יְשִׁימְךָ אֱלֹהִים כְּשֵׁרָה רְבִקָּה רָחֵל וְלֵאָה להיות
כאמהות הקדושות. ומדוע לא מברך הילדים
בברכה יותר מעולה "ישימך אלוקים כאברהם
כיצחק וכיעקב" שמעלת האבות גדולה
ממעלת מנשה ואפרים ועוד, אברהם שנאמר
בו "וְנִבְרַכְךָ כָּךְ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה"?

אלא צריך לדעת יסוד גדול, לפני מתן תורה
היו צדיקים קדושים ובעלי מעלות רמות. אבל
ממתן תורה, נהיה עולם אחר. כאשר האדם
נשען רק על אבותיו זה טוב וזה מעולה, אבל
כאשר האדם מביא דברים חדשים שלו ומוסיף

על אבותיו, שם הדבר נהיה מציאות חדשה וכוח כפול ומכופל.

וזו הייתה כל המהות של ירידת בני ישראל לארץ מצרים. עד הירידה, הבנים היו נשענים על האבות ועל הגדולים שהיו בדורות ראשונים, אבל מהשעבוד בארץ מצרים והקושי והצער והדוחק והנסיונות ושעמדו דלא שינו שמם, לשונם ומלבושם, שם נבנה עולם חדש ומציאות חדשה.

ודאי יש את הברית מילה של אברהם, שהיה הראשון שמל את עצמו ואת בני ביתו ומסר את נפשו בגיל מבוגר, מסובב באויבים. אבל הקב"ה חוזר ומצוה אותנו בפרשת "תזריע" שוב ציווי לברית מילה.

אדם הראשון, נח, אברהם, האבות, עמרם קיבלו מצוות, אבל הם היו במקום שלשעתם זה עצום, זו סלילת דרך לדורות הבאים, כל הגדולה והזכות להם. אבל אנו, אחרי השיעבוד בארץ מצרים וכשנהיינו לעם חדש וקיבלנו

את הכוח של "בְּנִים אַתֶּם לַה'" (דברים יד, א) כל המצוות וכל המחויבויות נהיו אחרות.

אם כן, אין סתירה בדברי הרמב"ם. אלו ואלו דברי אלוקים חיים, אדם וכל הבאים אחריו התחילו מצוות מסוימות וזכות עצומה וזה נותן לנו כוח. ולכן מזכירים בברית "לְהַכְנִיסוּ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבֹרָהֶם אֲבִינוּ" אבל המחויבות שלנו השתנתה מארץ מצרים, מקריעת ים סוף ובארבעים שנה במדבר. אז כן יש קשר וכן יש שייכות, אבל הכל נבנה עולם חדש, על העולם שהאבות בנו.

———— • ————